

STYKOVÝ ZÁKON

Kritéria třídění vztah parlamentních komor (podle Jana Kysely)

- **rovný bikameralismus**, obě komory rovnocenné, k přijetí zákona je třeba souhlasu obou – USA, Austrálie, Švýcarsko, Itálie,...
- **vyvážený bikameralismus**, v němž jedna z komor má poslední slovo, tohoto práva ale může využít za ztížených podmínek až po vyčerpání možností dohody, daných institutem "člunku" či "kyvadla" - Francie, Rumunsko
- **nerovný bikameralismus**, kde je druhá komora, až na řídké výjimky při přijímání určitých zákonů, často ústavních, spíše poradním sborem - Irsko, Slovinsko, Velká Británie, Česká republika.

SPOLEČNÁ HLASOVÁNÍ SENÁTU A POSLANECKÉ SNĚMOVNY

K platnému usnesení Senátu při běžném návrhu zákona je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných senátorů (tedy minimálně 14).

V následujících případech stanoví Ústava jinak:

- 1) Souhlasu třípětinové většiny přítomných senátorů (tj. nejméně 17) je třeba k přijetí
 - a) ústavního zákona,
 - b) souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 Ústavy
- 2) Souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů (tj. nejméně 41) je třeba
 - a) k přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
 - b) k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území ČR,
 - c) k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je ČR členem.

DRUHÉ KOMORY VE SVĚTĚ

Velká Británie	Platí rovnocennost s výjimkami. Sněmovna lordů nemůže zabránit přijetí finančních zákonů. Další návrhy zákonů (Public Bills), s výjimkou těch, které se týkají života parlamentu, mohou být přijaty i proti vůli lordů, pokud se na identickém textu usnesla Dolní sněmovna ve dvou po sobě jdoucích zasedáních, přičemž mezi začátkem druhého čtení a konečným přijetím musí uplynout jeden rok.
USA	Platí rovnocennost komor. Finanční předlohy musí být iniciovány výlučně v první komoře. Mohou být však Senátem měněny i zamítnuty. Sněmovně reprezentantů přísluší zahájit impeachment, soudem je Senát. Senát ratifikuje prezidentem sjednané mezinárodní smlouvy a potvrzuje jmenování federálních soudců, státních tajemníků, velvyslanců a řady dalších úředníků.
Rakousko	Spolková rada má právo vrátit do osmi týdnů návrh zákona s připomínkami, o nichž pak hlasuje Národní rada. K přehlasování Spolkové rady postačuje pouhá většina z přítomných poslanců. Dále existuje skupina zákonů, jež vyžadují souhlas Spolkové rady, vyslovený dokonce kvalifikovanou většinou (od roku 1984). Jde o ústavní zákony nebo jednotlivá ustanovení ústavní povahy, obsažená v obyčejných zákonech, jimiž se omezuje působnost zemí v zákonodárství nebo výkonné moci. Souhlas Spolkové rady, byť se tu nepožaduje kvalifikovaná většina, vyžadují též státní (mezinárodní) smlouvy upravující samostatnou působnost zemí.
Francie	Zákonodárny proces může začít v každé z komor. Schválený návrh zákona je postoupen druhé z komor. Ta jej může schválit v téže podobě nebo změnit. V případě přijetí pozměňovacích návrhů je návrh zákona vrácen komoře, která o něm jednala jako první. To se může opakovat znovu a znovu, dokud není návrh zákona přijat v identické podobě oběma komorami. Jde o institut "člunku" (la navette) či "kyvadla" nebo "přehazované". Premiér však může do "přehazované" vstoupit svoláním smíšené paritní komise (dohodovací výbor) po proběhnutí zásadně dvou čtení v každé komoře. Smíšená komise hledá kompromis u ostatních ustanovení. Komory se na předloženém návrhu buď shodnou, nebo se obnovuje "přehazovaná". Vláda ovšem může vstoupit do hry i zde. Po neúspěchu dohodovacího řízení a jednom dalším čtení v obou komorách může požádat přímo volené Národní shromáždění o "poslední slovo".

SOUČASNÁ A NAVRHOVANÁ LEGISLATIVA

SOUČASNÁ LEGISLATIVA

Společná schůze Sněmovny a Senátu

§ 79 (1) Předseda Poslanecké sněmovny svolává společnou schůzi komor Parlamentu.

(2) Pro jednání společné schůze komor platí tento zákon.

§ 80 (1) Předseda Sněmovny svolá společnou schůzi Sněmovny a Senátu k volbě prezidenta republiky v posledních 30 dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky.

(2) Uvolní-li se úřad prezidenta republiky před skončením jeho volebního období, svolá předseda Sněmovny společnou schůzi Sněmovny a Senátu k tomuto bodu pořadu nejpozději do 30 dnů od uvolnění úřadu.

§ 81 (1) Volbu prezidenta republiky upravuje Ústava; podrobnosti stanoví Volební řád pro volby konané Poslaneckou sněmovnou a pro nominace vyžadující souhlas Poslanecké sněmovny, který je přílohou č. 2 tohoto zákona.

(2) Předseda Sněmovny svolá do 30 dnů po zvolení prezidenta republiky společnou schůzi Sněmovny a Senátu, na níž prezident republiky složí slib do rukou předsedy Sněmovny.

Zvláštnosti legislativního procesu v I. republice

- zákonodárná iniciativa náležela vládě a oběma sněmovnám (návrh zákona mohla podat skupina nejméně 11 senátorů, resp. nejméně 21 poslanců). Ústavní zákony musely být schváleny oběma komorami, v ostatních případech stačil v určitých případech souhlas komory jediné.
- poslanecká sněmovna (PS) mohla prosadit svou vůli přes odchylný názor senátu o určitém návrhu zákona hlasy nadpoloviční většiny všech poslanců (jde o návrhy zákonů, o nichž jednala nejdříve poslanecká sněmovna). Zamítl-li (tzn. jak zamítnutí, tak pozměnění návrhu zákona) senát návrh zákona tříčtvrtinovou většinou všech senátorů, musela jej PS přehlasovat 3/5 všech poslanců.
- návrhy senátu byly postoupeny PS. Pokud je zamítla a senát se opětovně usnesl o tomtéž návrhu nadpoloviční většinou všech senátorů, musela jej PS zamítnout podruhé, tentokrát nadpoloviční většinou všech poslanců. Pokud jej nezamítla, stal se návrh senátu zákonem.
- zákony vrácené prezidentem republiky se vracely Národnímu shromáždění, tj. oběma komorám. Rozdílná usnesení obou komor vedla k nepřijetí zákona, což platilo i tehdy, nebylo-li ani v jedné z komor dosaženo většiny nutné k přehlasování veta, ledaže se při opětovném hlasování usnesla na přehlasování veta PS 3/5 všech poslanců.

AKTUÁLNÍ NÁVRH STYKOVÉHO ZÁKONA

Senátoři předkládají návrh zákona o zásadách jednání a styku Poslanecké sněmovny a Senátu mezi sebou a navenek společně s poslanci po výzvě předsedů obou komor. Jedná se o jeden z mála institutů, který je uveden v Ústavě a není reálně vykonáván. Důležitost stykového zákona se ukazuje a ukázala v několika případech:

Prezidentská volba: Při prezidentské volbě se postupuje dnes podle jednacního řádu sněmovny, což způsobilo při poslední volbě problémy při rozhodování o tom, zda se bude hlava státu volit veřejně zdvižením ruky, anebo tajně pomocí hlasovacích lístků a volební urny. Nakonec si svou prosadila sněmovna, neboť většina poslanců odmítla přistoupit na tradičnější tajnou volbu, kterou chtěla většina senátorů.

Společné vytváří parlamentních komisí: Stykový zákon by měl dát pravidla také pro vytváření společných parlamentních komisí a delegací do meziparlamentních orgánů, v nichž zatím prim hrají poslanci. Senátoři by chtěli stanovit pravidla pro obsazování těchto delegací a volbu jejich vedoucích. Ze sedmi delegací senátor vede jen jedinou.

Schvalování ústavních zákonů: Zákon by měl také upravovat schvalování ústavních zákonů, na jejich znění se musejí shodnout obě komory parlamentu. Pokud nyní Senát takový zákon vrátí sněmovně s úpravami, poslanci nemají jinou možnost než senátní verzi schválit, chtějí-li dosáhnout přijetí normy. Senátoři proto navrhují pro tyto zákony možnost jejich opakovaného projednávání sněmovnou i Senátem nebo dohodovacího řízení nad jejich obsahem.

Právní teoretik Jan Kysela na téma společného jednání komor uvedl: „Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny obsahuje část desátou „Společná schůze Sněmovny a Senátu“... Jednací řád Sněmovny výslovně pravidla společné schůze neupravuje, při absenci stykového zákona je tak zvláště téma vztahů mezi komorami, tj. především rozhodování o všem, co je třeba rozhodnout, včetně důsledků neshody mezi komorami, reglementováno jinak. Užívá se především usnesení organizačních výborů obou komor, která jsou přijímána po konzultacích poslaneckých a senátorských klubů.“ Existuje tak zřejmá hrozba politického zneužití, která se ukázala obnažená při poslední prezidentské volbě v roce 2008.